

sem. Cenné jsou odkazy na synonyma, na odvozeniny a na umístění slova v ideografickém slovníku. Každý uživatel Slovníku jistě ocení obrázkovou přílohu zachycující hlavní zemědělské nářadí a nástroje.

Práce Jarmily Vojtové představuje monografii důležitou také pro popis vývojových tendencí lexikální zásoby jednoho typu moravského nářečí. Bude jí jistě dobře využito rovněž pro konfrontaci s jinými nářečnými českého národního jazyka i ke komparativistice v širším pohledu slovanském.

Nepochybují, že si v Slovníku počtou i ne-
jazykovědci. Mnozí čtenáři budou se zájmem konfrontovat slovník horského typu se svým nářečným povědomím a budou žasnout, kolik společných rysů mají všechny naše dialekty a kolik slov z mládeí jim hanácký slovník připomene.

J. BALHAR

* Spisy Masarykovy univerzity v Brně, Filozofická fakulta 2008, 280 stran.

Elena Marečková-Štolcová a kolektiv, Latinitas medica. Lexikon nejen lékařských sentencií, citátů a rčení *

Když po mnoha letech hubených nejen co do rozvíjení odkazu latinské kultury vydalo r. 1988 nakladatelství Svoboda ve své členské knihovnici šestisetšedesátistránkový Lexikon latinských výroků, přísloví a rčení pod názvem Moudrost věků (E. Kutáková, V. Marek, J. Zachová) v dnes nepředstavitelném nákladu 117 000 výtisků, byla kniha okamžitě rozebrána – nejlepší důkaz, jak podobná publikace na knižním trhu a v knihovnách kulturní veřejnosti chyběla. Lexikon se během patnácti let dočkal čtyř vydání – čtvrté knižní vyšlo mírně rozšířeno a upraveno v nakladatelství Leda r. 2002. (Z analogické produkce připomínám ještě členskou prémii Odeonu, drobný tematicky uspořádaný lexikon M. Stejskala Moud-

rost starých Římanů z r. 2002, a Slovník latinských citátů J. a K. Černákových z r. 2005.)

Recenzovaný brněnský impozantní devíti-setstránkový lexikon Latinitas medica znamená vřehol lexikografické produkce tohoto typu, oproti Moudrosti věků je obohacený tematicky i materiálově. Moudrost věků není zaměřena na žádný specifický obor, zatímco Latinitas medica věnuje hlavní pozornost medicíně, ale plní i to, co slibuje svým podtitulem – je skutečně lexikonem sentencií, citátů a rčení nejen lékařských. Vždyť medicína je obor natolik spjatý s nejrůznějšími aspekty lidské existence, že se současně dotýká i mnoha oborů dalších.

Skvělý Úvod vedoucí autorského kolektivu (str. 9-13) informuje všestranně o realizaci projektu lexikonu a podává jeho charakteristiku. Již na tomto místě konstatujeme, že stejně vysokou úroveň má i vlastní slovník.

Latinitas medica se rodila řadu let. Započala rozsáhlou heuristikou – srovnajme použité prameny a literaturu Moudrosti věků a Latinitas: četnost položek vypovídá o šíři základny, z níž autoři vyšli. Autoři pracovali s materiálem i zcela recentním, např. u objemného Craterum dictorum Chr. Helfera přihlédli i k dodatkům vycházejícím v saarbrückenské Vox Latina v letech 2005-2007. Následovala excerptce – účtyhodný výkon představuje kupř. jen zpracování nejvydatnějšího poantického pramene, devítidílných Waltherových Proverbií.

Moudrost věků přinesla v 1. vydání „kolem 4000 citátů“, 4. vydání uvádí „přes 4000 citátů“, Latinitas zařadila hesel téměř 7000. Čerpá z římských i jen latinsky pišících autorů, z pramenů anonymních i z analogických lexikonů citátů, oproti zmíněným příručkám přibývaly samozřejmě speciální prameny lékařské. Jako Moudrost věků, i Latinitas řadí jednotlivá hesla podle (absolutní) abecedy, takže odpadlo někdy problematické rozhodování, kam heslo zařadit, řadí-li se tematicky. Hledá-li uživatel citát podle konkrétního výrazu, má k dispozici rozsáhlý rejstřík vybraných slov jak latinských, tak českých.

Lexikony latinských sentencií předpokládá u uživatele „reading knowledge“, umožní mu tedy především pochopit význam latinského citátu, resp. citát začlenit do daného kontextu. Nezáleží tolik na tom, bude-li uživatel

umět latinu správně vyslovit, respektovat kvantitu latinských vokálů a klást správně přízvuk, přesto Latinitas zařadila (str. 20-21) *Poznámku k výslovnosti latiny* s upozorněním na rozdíly ve výslovnosti středoevropské a běžně restituované.

Zvolené sentence, citáty, rčení i odborné termíny Latinitas uvádí v původní latinské podobě a jednotné klasické ortografii, následuje přesný, výstižný a vytříbený překlad, uvedení zdroje, odkud bylo čerpáno, a podle potřeby i fundovaný komentář, v případě sentencí z oblasti medicíny samozřejmě přesně odborný. Jako Moudrost věků, i Latinitas respektuje při překladu, jde-li o verše, jejich metrickou podobu. Přináší veršované sentence v původním přebásnění se snahou o zachování rozměru originálu a pro obzvlášť zvidavého uživatele i kapitolku *O překladu veršů* (s. 14-19). V přílohách přináší kniha i přehled citovaných autorů a děl z období antiky i z období po antice vždy se stručnou biografií původce díla.

Je třeba pochválit také vnější podobu Latinitas. Přitažlivá je výborně výtvarně řešená obálka, polygrafické zpracování je úhledné

i přehledné, vlastní latinská hesla jsou tištěna půltně a pročíslována samostatně v rámci každého písmene abecedy, nové písmeno uvádí půvabná ozdobná iniciálka s Aesculapovým „hadem“. Dýchne na nás středověk se svými iluminovanými rukopisy, latinská vzdělanost i spojitost s „nejhumánnější vědní disciplinou“⁴. V poslední řadě chválím velmi pečlivě provedenou korekturu – sondy ověřily i přesnost odkazů v rejstřících klíčových slov latinských i českých.

Oceňujeme velké úsilí vynaložené na heuristiku a excerpci materiálu, na vlastní precizní zpracování hesel, na sestavení pracovních a spolehlivých rejstříků, na vybavení knihy všemi náležitostmi vzorné odborné publikace a dovedení díla k dokonalé finální podobě. *Tantae molis erat, můžeme říci s Vergiliem. Hodnocení: Summa cum laude.*

I. ZACHOVÁ

* Masarykova univerzita, Nakladatelství, Brno 2009, 909 stran.

Obsah 42. ročníku

2009

BEDNAŘÍK MIROSLAV: Cesty a osudy dvou pionýrů vědy 4/3

BRUCKNEROVÁ KARLA: Zářitková pedagogika na vysoké škole – hledání zahraniční inspirace 1/11-20

HOLZBACHOVÁ IVANA: Slovo ke čtenářům 1/1

NOVÁK TOMÁŠ: Otazníky kolem e-mailového poradenství 1/21-25

SEDLÁK JIŘÍ, JANSKÝ KAREL, ZDEŇKA PANÁKOVÁ: Domácí násilí – ekonomické formy 3/3-8

SEKOT ALEŠ: K povaze profesní kariéry učitele 4/7

ŠMARDA JAN: O sínicích 1/3-10

ŠVANČARA JOSEF: Naplnění života v psychologických souvislostech 2/13-19

PAZDERNÍKOVÁ PAVLA: Tvůrčí analýza a interpretace básní 2/3-12

ZAPLETAL JIŘÍ: Brněnsko-vídeňská skupina studentů v Sachsenhausenu 4/14

Významné osobnosti naší univerzity

Boleslav Barta by byl osmdesátníkem (T. NOVÁK) 3/64

Jaroslav Bauer (1924-1969) (R. VEČERKA) 1/69-70